

VI FÖR SVERIGE FRAMÅT!

En skola att lita på
Kommitté 5

Centerpartiets partistämman 26-29 september 2019

1 En skola att lita på

2 Grunden för barns och ungas möjlighet att göra en resa i livet och uppnå sina livsdrömmar
3 läggs i trygga familjer och i en skola som möter varje elev på sina villkor. Alla elever har rätt
4 att mötas av en bra utbildning, oavsett var i landet man bor, vilken bakgrund man har eller om
5 man är flicka eller pojke. Alla ska ges förutsättningar att lyckas. Det är grundläggande för
6 Centerpartiets skolpolitik.

7 Centerpartiet vill ta ansvar för att utveckla skolan så väl nationellt som lokalt. Skolan ska vila
8 på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Skolan måste vara jämlik och valfriheten
9 värnas och utvecklas. Elevernas kunskapsutveckling, trygghet och välmående ska vara i
10 fokus.

11 Svensk skola har flera utmaningar. Många barn och unga får idag en bra start i skolan, men
12 inte alla. Kunskapsresultaten har de senaste decennierna sjunkit och likvärdigheten i svensk
13 skola har försämrats. Många elever och lärare upplever brister i trygghet och studiero. Var
14 sjätte elev klarar inte grundskolan och var fjärde elev lämnar gymnasiet utan fullständiga
15 betyg samtidigt som antalet elever som gör felval till gymnasiet är stort. Klarar en elev inte
16 skolan är dörren till många jobb och vidare studier stängd. Därför ska undervisningen utgå
17 från elevers behov och förutsättningar insatser sättas in tidigt när elever riskerar att inte nå
18 målen. Att säkra att fler klarar skolan är vår första prioritet.

19 Idag finns det skolor där allt för många elever inte klarar skolan. I bruksorter och förorter
20 lämnas tusentals barn utan förutsättningarna att skapa sig sin egen framtid. Det kan inte
21 accepteras.

22 Alla elever måste kunna lita på att de får en chans att lyckas. Lärare och rektorer måste kunna
23 lita på att de har verktygen för att kunna agera för studiero och fokusera på att alla ska få en
24 god utbildning utifrån sina förutsättningar. Föräldrar måste kunna lita på att deras barn får en
25 bra utbildning och en utbildning som leder till jobb, oavsett var man bor eller vilken bakgrund
26 man har.

27 Hela Sverige måste ha en skola att lita på.

28 Kunskapsresultat att lita på

29 **Mer kunskap i skolan**

30 En skola som går att lita på är en skola där alla elever ges förutsättningar att lyckas. Den ska
31 ge elever kunskap och rusta dem för framtiden. Men en kvalitativ och likvärdig skola
32 förutsätter att kunskap kan mätas. Den svenska läroplanen har fått kritik för att den subjektiva
33 uppfattningen är överordnad den objektiva, det vill säga att tyckande står över faktisk
34 kunskap. Fokus för läraren blir att subjektivt bedöma förmågor hos eleven istället för att
35 bedöma faktiskt mätbar kunskap. Idag uppmuntras elever att tänka själva. Det är helt rätt och
36 avgörande för elevernas utveckling som demokratiska medborgare och självständiga
37 individer. Men kritiskt tänkande utan kunskap blir inget annat än tyckande. Det är en
38 kunskapssyn som gör det svårt att sätta rättssäkra betyg.

39 Ett ökat fokus på kunskap skulle skapa tydlighet för eleverna. Det skulle bli lättare för
40 eleverna att veta vad som krävs för att nå målen, vilket i sin tur skulle öka motivationen.
41 Dagens utformning missgynnar elever från studiesvaga hem. Det skapar dessutom en stor
42 stress vilket särskilt drabbar flickor. I Skollagens inledande delar redogörs för syftet med
43 utbildning inom det svenska skolväsendet. För att skapa bättre förutsättningar för alla elever
44 att lyckas behöver detta syfte tydliggöra skolans kompensatoriska uppdrag. Det bör
45 tydliggöras att utbildningen också ska ha som syfte att främja flit och ansvarstagande.

46 Förutom att skollagen och läroplanen i större utsträckning än idag behöver lyfta vikten av att
47 elever lär sig sakkunskaper, som är grundläggande för fortsatt analys och kritiskt tänkande,
48 behöver läromedel kvalitetssäkras för att garantera att undervisningen i skolan främjar elevens
49 kunskapsutveckling.

50 Sedan Statens Institut för läromedelsinformation lades ner 1991 är det upp till varje skola eller
51 huvudman att avgöra om ett läromedel uppfyller läroplanen och är av god kvalitet. Tyvärr blir
52 det i praktiken oftast upp till den enskilda läraren att genomföra granskningen.

53 Bra läromedel är en central del av en god och likvärdig undervisning. Det är viktigt att de
54 läromedel som används speglar läroplanen och är av hög kvalitet. Särskilt viktigt blir det när
55 allt fler elever undervisas av obehöriga lärare. Dagens system klarar inte av det.

56 Det bör därför införas en centralt samordnad granskning av läromedel där de graderas utifrån
57 huruvida de följer läroplanen och deras kvalitet. Ansvaret bör ligga på ansvarig myndighet att
58 utveckla det tillsammans med verksamma lärare för såväl traditionella som digitala läromedel.
59 Det ska inte resultera i en tvingande lista utan ses som ett stöd för lärarna i deras val av
60 läromedel.

61 För att ytterligare stärka skolans kunskapsfokus behöver elever ges mer undervisningstid.
62 Svenska elever har idag färre undervisningstimmar än genomsnittet i OECD. Ska svenska
63 elever återigen bli bland de bästa måste antalet lärarledda timmar öka. På sikt ska därför
64 undervisningstiden utökas, bland annat genom att terminssystemet ses över.

65 ***Stärkt trygghet och studiero***

66 Eleverna måste kunna lita på att de är trygga i skolan. Allt för många elever går till skolan
67 med en klump i magen, vissa av rädsla för häcklande kommentarer i korridoren andra av
68 trötthet över avbrutna och stökiga lektioner. Skolan måste kunna garantera en bra och trygg
69 studiemiljö. Idag uppger mer än hälften av eleverna att andra elever stör ordningen i
70 klassrummet och var tredje lärare i grundskolan uppger att de lägger en stor del av
71 undervisningstiden på att upprätthålla ordningen. Så väl lärare som elever får även utstå
72 kränkningar och hot. Särskilt flickor är extra utsatta då de oftare än pojkar känner sig otrygga
73 och upplever bristande studiero. Det är oacceptabelt.

74 För att skapa mer studiero och trygghet i skolan vill Centerpartiet stärka lärarens position i
75 klassrummet, ge bättre möjligheter att agera mot stökiga elever och stärka inspektionerna av
76 de skolor där tryggheten brister. I programmet om vård och omsorg beskriver vi även
77 insatserna för att stärka elevernas psykiska hälsa, vilka är avgörande både för att skydda
78 utsatta elever och för att få oroliga och stökiga elever att må bättre.

79 Sedan tidigare vill Centerpartiet skärpa möjligheten att omgående flytta elever som allvarligt
80 stör studieron eller tryggheten för övriga elever och att skolor ska vara skyldiga att
81 polisanmäla om de har skäl att misstänka att ett barn utsatts för sexualbrott eller brott mot liv
82 och hälsa. Skolan ska inte utgöra en frizon för brott.

83 Frågan om att stärka tryggheten och studieron i skolan är en del av Januariavtalet. Men det
84 finns mer att göra. Att känna trygghet är en förutsättning för att kunna nå målen i skolan.
85 Vissa skolor lyckas bättre än andra. En viktig faktor för framgång är ett skickligt ledarskap
86 hos rektorer och lärare. Skolor behöver nyttja de sanktionsmöjligheter som finns men
87 okunskap och rädsla gör att dessa används allt för sällan, samtidigt som vissa lärare saknar
88 stöd från skolans ledning.

89 Idag är det många lärare och rektorer som inte vågar agera på grund av oro att bli anmälda
90 eller få betala skadestånd. Det finns därför behov av att se över Barn- och elevombudets
91 nuvarande uppdrag med målet att stärka lärarens roll. Det behövs en mer objektiv hantering
92 av kränkingsärenden inom skolan, med större tillit till lärarnas agerande i sin yrkesroll.
93 Anmälningar bör alltid ske till huvudmannen i först hand. Endast om anmälaren inte är nöjd
94 bör anmälningen gå vidare till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet.

95 I arbetet med att skapa trygghet och studiero måste Skolinspektionen bättre följa upp de
96 skolor där det brister och skolmyndigheterna ska tidigt agera för att stötta rektorer och lärare
97 på dessa skolor. Vi ser också behov av att skärpa straffen för hot och våld riktat mot rektorer
98 och lärare som agerar inom ramen för sitt nationella uppdrag.

99 Att skapa respektfulla miljöer handlar dels om hur elever behandlar varandra i skolans vardag.
100 Men det handlar även om att ge unga redskap i det kommande vuxenlivet. Det är därför
101 viktigt att lärare har kompetens att lyfta frågor relaterade till normer och värderingar.
102 Centerpartiet vill därför att undervisningen i sex- och samlevnad ska stärkas.

103 För att fånga upp elever som uppvisar oroande tendenser med bland annat skolk och
104 sjunkande studieresultat bör skolpersonal vid behov kunna kontakta vårdnadshavare till
105 skolelever över 18 år.

106 **Allt börjar med en bra förskola**

107 För att utjämna livschanser och ge fler barn en bra start behöver vi en likvärdig förskola av
108 hög kvalitet. De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste
109 förutsättningarna. Samtidigt är det barnen med svåraste förutsättningar som svensk förskola
110 har svårast att nå. Idag varierar rätten till förskola beroende på om föräldrarna arbetar eller
111 inte. Exempelvis har barn till föräldrar som lever på försörjningsstöd inte rätt till förskola lika
112 många timmar som barn vars föräldrar arbetar. För att nå de mest utsatta familjerna bör rätten
113 till antalet timmar på sikt öka för familjer i utanförskap.

114 Förutom att utöka rätten till förskola behöver kunskap och information om förskolans
115 verksamhet bättre än idag nå utsatta familjer. Genom att kommunen arbetar med uppsökande
116 verksamhet kan familjer med svårare förutsättningar få bättre information och kunskap om
117 förskolans uppdrag och verksamhet. Det är också ett sätt att nå nyanlända föräldrar och
118 erbjuda dem möjligheten att gå till en integrationsförskola, där ordinarie förskoleverksamhet
119 bedrivs parallellt med SFI-undervisning för föräldrarna.

120 Barnen måste kunna lita på att det finns vuxna som ser dem. Att utöka förskoleverksamheten
121 får inte ske på bekostnad av kvalitet. En av utmaningarna för att säkra den pedagogiska
122 verksamheten är barngruppernas storlek och bristen på utbildad personal. Idag finns ett
123 riktmärke från Skolverket som sätter gränser för hur många barn som får vara i en barngrupp.
124 Det borde istället vara ett riktmärke för hur många barn varje utbildad personalfår ha ansvar
125 för. Det ger den pedagogiska verksamheten möjlighet att formas utifrån egna förutsättningar
126 och vad som är bäst för barnen på just den förskolan. Genom att ändra i styrdokumentet ska
127 huvudmännens ansvar att sträva mot riktmärket tydliggöras. Huvudmännen måste också få
128 stöd i att nå riktmärket och deras arbete ska följas upp.

129 Ett annat viktigt steg i att höja kvaliteten och göra förskolan tillgänglig för fler barn är att se
130 över resursfördelningen. Systemet med maxtaxa i förskolan behöver reformeras för att ge
131 större frihet åt kommunerna att bestämma över avgiftsnivåerna. En viss höjning av maxtaxan
132 skapar utrymme för satsningar på såväl utbyggnad av förskolan som mer pedagogik och
133 minskade barngrupper.

134 Förskolor där kommunen är huvudman inspekteras idag av Skolinspektionen. Fristående
135 förskolor inspekteras dock i stället av kommunen. För att öka likvärdigheten bör även
136 fristående förskolor inspekteras av Skolinspektionen.

137 Likvärdighet att lita på

138 Alla elever ska få en bra skolgång och ha likvärdiga möjligheter att lyckas. Skolan ska gå att
139 lita på. Olika huvudmän och olika delar av landet har olika bra förutsättningar för att leverera
140 detta. Idag har den enskilde huvudmannen ett väldigt stort ansvar, men inte alltid de
141 förutsättningar som krävs. På allt för många håll brister arbetet med kompetensutveckling och
142 kvalitetsarbete i skolan.

143 För att skapa likvärdiga förutsättningar för elever, oavsett var i landet de bor, behöver
144 huvudmännen ett bättre stöd än idag. Det behövs en ny stödjande funktion som kan underlätta
145 huvudmännens arbete med bland annat skol- och kompetensutveckling och att bidra till att
146 vända utvecklingen i skolor med dåliga resultat. Skolmyndigheterna behöver därför en utökad
147 regional närvaro och ett utökat uppdrag att stödja huvudmännen. Genom att vara regionalt
148 placerade får de en större lokal kännedom vilket ger dem bättre förutsättningar att ge anpassat
149 stöd. Detta stödjande arbete bör samordnas med Skolinspektionens arbete och de andra
150 stödjande insatser som redan sker.

151 Genom att inspektera skolor och ålägga dem att lösa brister i utbildningen kan likvärdigheten
152 stärkas. Dagens Skolinspektion har dock flera brister. Inspektionen fokuserar framförallt på
153 regelefterlevnad, snarare än på kunskapsresultat. Lever en skola upp till regelverket kan den
154 klara en tillsynsgranskning från Skolinspektionen trots låga kunskapsresultat.
155 Regelefterlevnad är viktigt, men vad eleverna verkligen lär sig måste ändå vara det
156 avgörande. Skolinspektionen har vid sidan av sin vanliga tillsyn särskilda
157 kvalitetsgranskningar. Problemet med dessa är bland annat att de idag inte kan leda till några
158 sanktioner för en skola med låg kvalitet.

159

160 Inspektionen av skolor måste förbättras. Fokus måste först och främst ligga på
161 kunskapsresultaten. Fungerande skolor med starka kunskapsresultat bör så långt som möjligt
162 lämnas för sig själva att fortsätta bedriva sin verksamhet som de själva vill. Det är därför
163 viktigt att inspektionerna är riskbaserade så att resurserna prioriteras till skolor med låga
164 resultat. I syfte att snabbt fånga upp skolor innan situationen blivit för svår bör även skolor
165 med tydligt fallande resultat prioriteras.

166 Om en inspektion konstaterar att utbildningskvaliteten i en skola inte håller måttet måste det
167 finnas möjligheter att sätta in åtgärder. En skola där ledningen inte på egen hand lyckats
168 vända utvecklingen kan behöva stöd i detta arbete. Idag har Skolverket bland annat insatsen
169 Samverkan för bästa skola, där de erbjuder särskilt tidsbegränsat stöd till utvalda skolor med
170 låga kunskapsresultat. Liknande insatser borde användas även här. I de fall en skola inte
171 samarbetar bör de kunna åläggas att ta emot det externa stödet och genomföra åtgärder baserat
172 på det. I särskilt allvarliga fall bör Skolinspektionen under en övergångsperiod kunna ta över
173 skolans ledning eller lägga ned den.

174 **Resultatuppföljning**

175 Information om hur skolor och elever presterar är viktigt. Föräldrar och elever behöver veta
176 vilka skolor som har hög kvalitet för att kunna göra bra val. Elever behöver veta hur väl de
177 presterar i förhållande till målen. Huvudmän och myndigheter behöver veta hur olika skolor
178 presterar för att kunna utkräva ansvar och sätta in stöd.

179 Idag finns brister i den här informationen. Med de mått som finns är det svårt att uttala sig om
180 vilken nivå en elev, skola eller lärare presterar på. De betyg vi har är målbaserade och
181 innehåller en hög grad av godtycke. Kopplingen mellan en viss betygsnivå och en elevs
182 egentliga kunskaper kan ibland vara svag. I praktiken blir betygen många gånger också
183 relativa. Att betyg sätts i förhållande till andra elevers prestationer. Eftersom betygen därtill
184 sätts av elevens egen lärare så är risken för godtycke ännu större. Samtidigt som svenska
185 elevers kunskapsresultat sjönk i internationella mätningar så ökade betygsnivån.

186 Betygen måste visserligen ta hänsyn till resultat på de nationella proven. Men även de
187 nationella proven har problem. Proven behöver inte rättas anonymt och de kan rättas av
188 elevens egen lärare. Det finns inte några sanktioner för en skola som missar att rapportera in
189 provresultaten och möjligheten till fusk är för stor.

190 De nationella proven behöver bli mer rättssäkra. Proven måste digitaliseras, en extern och
191 anonym rättning införs och proven skrivs samtidigt i hela landet. Provvakter bör vara
192 oberoende. Skolverket måste sedan följa upp så att alla resultat rapporteras in.

193 Betygens förmåga att tillförlitligt mäta kunskap behöver också förbättras och
194 betygsinflationen stävjas. Medelbetygen i ett ämne på en skola bör därför inte få nämnvärt
195 avvika från skolans snittresultat på nationella prov inom samma ämne.

196 Samtidigt räcker det inte med att enbart förfina betygssystemet så att betygen i större
197 utsträckning stämmer med elevens kunskapsnivå. Betygen säger hur långt en elev nått, men
198 utan att ta hänsyn till var eleven började. En skola som lyckas ta en elev med svåra
199 förutsättningar till en B-nivå kan ha gjort ett bättre jobb än en skola som lyckas hålla kvar en
200 högpresterande elevs kunskapsnivå på A-nivå. Elevers kunskapsprogression bör därför också
201 mätas. Ett system för detta bör införas.

202 Förbättrad resultatinformation stärker också det fria skolvalet genom att det skapas
203 förutsättningar för att på ett enklare och mer pedagogiskt vis erbjuda föräldrar och elever
204 information om hur väl skolor lyckas. För att alla föräldrar och elever ska ha goda möjligheter
205 att göra ett bra skolval måste den här informationen tillgängliggöras på ett lättförståeligt och
206 överskådligt sätt. Webbplatser för skolval behöver utvecklas tydligare. Även själva skolvalet
207 bör vara lättförståeligt och pedagogisk. Information om skolvalet behöver också finnas
208 tillgängligt på fler språk. Särskilt viktigt är det i socioekonomiskt utsatta områden där färre
209 aktivt väljer skola. Det är betydande delar i att vidareutveckla, förenkla, kvalitetssäkra och
210 förstärka elevers valfrihet.

211 ***Finansiering och styrning som främjar kvalitet, likvärdighet och mångfald***

212 För att ge alla elever en likvärdig utbildning där alla ges möjlighet att nå målen behöver
213 finansieringssystemet ses över. Skolpengen är en förutsättning för det fria skolvalet, men
214 dagens utformning skapar också ekonomisk osäkerhet hos skolorna då skolpengen försvinner
215 rakt av om elever väljer att hoppa av utbildningen. Det gör att redan budgeterade pengar för
216 utbildningen försvinner och det blir svårt för skolan att bedriva undervisning till utlovad
217 kvalitet. Ytterligare problem är att skolpengen, som ska fördelas lika oavsett om eleven väljer
218 en kommunal eller fristående skola, missgynnar fristående aktörer. I snitt får elever på
219 fristående skolor lägre ersättning per elev än elever som går på kommunala skolor. Det beror
220 dels på socioekonomisk fördelning av resurser, vilket är bra eftersom resurser ska gå dit de
221 behövs som mest, men det finns även skillnader som inte går att förklara. Samtidigt har
222 kommunen ett särskilt ansvar för elevers skolplikt, vilket inte fristående huvudmän har.

223 För att öka legitimiteten för systemet behöver skolpengens konstruktion garantera lika
224 behandling. Det finns bland annat problem med beräkningen då hänsyn inte tas till faktiska
225 lokal- och administrationskostnader vilket sänker nivån på skolpengen till fristående aktörer.
226 Centerpartiet står bakom skolpengen som princip. Skolpengen är en förutsättning för det fria
227 skolvalet. Men rättssäkerheten och de olika förutsättningarna som råder mellan huvudmän
228 kräver att skolpengen ses över i syfte att säkra lika villkor för alla huvudmän. Bland annat
229 behöver transparensen öka, systemet uppvisa en viss tröghet och kommuner ges tydligare
230 nationella riktlinjer för att säkerställa beräkningen av skolpengen.

231 Den flora av riktade statsbidrag som finns inom skolområdet är ett problem. Mindre
232 huvudmän söker statsbidragen i lägre utsträckning. För att säkerställa en likvärdig skola i hela
233 landet borde de riktade statsbidragen avskaffas i syfte att bli ett generellt bidrag öronmärkt för
234 skolan där resurser är fördelade efter behov.

235 Det fria skolvalet har ökat utbudet, stärkt kvalitén och gjort att fler kan välja skola oberoende
236 av vad deras föräldrar tjänar eller har för utbildningsbakgrund. Till gymnasiet är det en hög
237 andel elever, jämfört med grundskolan, som aktivt väljer skola. Ungefär hälften av eleverna
238 väljer en gymnasieskola bortom den egna kommungränsen.

239 Varje kommun bestämmer själv nivån på skolpengen. Ersättningen för elever från olika
240 kommuner på olika program kan därför skilja sig drastiskt, vilket försvårar för skolor att
241 planera och bedriva sin verksamhet. Många kommuner känner sig också tvungna att erbjuda
242 ett stort utbud av gymnasieprogram, vilket kan resultera i halvfulla utbildningar och en
243 kommunbudget som inte går ihop. Det finns idag flera samverkansmodeller mellan
244 kommuner, men allt för många små kommuner står själva med ansvaret och därmed

245 kostnaden att bedriva gymnasieutbildning. Samtidigt har gymnasieskolan idag en regional
246 logik. Det finns därför stora behov av ökad samverkan. Detta behov av samverkan tyder på att
247 det skulle kunna finnas en potential att höja kvalitén och förbättra kostnadseffektiviteten inom
248 gymnasieskolan genom att flytta ansvaret till en regional nivå. De gymnasiala utbildningarna
249 skulle då även bättre kunna svara till den regionala arbetsmarknadens efterfrågan. Det bör
250 därför utredas om ansvaret för gymnasieskolan och ansvaret för att sätta nivån på skolpengen
251 inom gymnasieskolan bör flyttas till en regional nivå.

252 Lärare och ledare att lita på

253 Avgörande för en bra skolgång är en framgångsrik lärare. Och grunden för en framgångsrik
254 lärare läggs redan under lärarutbildningen. Men nyutexaminerade lärare får idag inte alltid de
255 rätta förutsättningarna. Många lärarstuderande lämnar lärarutbildningen utan att vara
256 förberedda på vad som krävs av dem i deras lärarroll. Trots otaliga förändringar av
257 lärarutbildningen finns fortfarande brister. Att undervisa är ett hantverk. Det är inte något man
258 enbart lär sig genom att lyssna på föreläsare i en lektionssal. Precis som med alla andra
259 praktiska färdigheter krävs det träning för att bli bra på det man gör. Blivande lärare måste få
260 både den ämneskunskap de behöver och den praktiska kunskap som krävs för att leda ett
261 klassrum och undervisa elever.

262 Lärarutbildningen måste på ett bättre sätt utveckla studenternas färdigheter i själva
263 undervisandet. De måste ges förutsättningar att bli trygga ledare i klassrummet. Innehållet i
264 lärarutbildningen måste moderniseras ytterligare. Mer plats bör ges till ämnesdidaktik,
265 metodik och kognitionsvetenskap. Undervisningsmetoder som lärs ut måste vara baserade på
266 vetenskap, och lärarutbildningen ha fler lärarledda timmar. Mer resurser till lärarutbildningen
267 behövs för att genomföra detta. Slutligen bör möjligheterna att åka på utbytestermi till länder
268 med högpresterande skolsystem förbättras.

269 Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) inom lärarutbildningen måste också förbättras.
270 Den måste både börja tidigare i utbildningen och vara en mer integrerad del. Samtidigt måste
271 själva praktiken utvecklas för att få en högre kvalitet och på ett tydligare sätt stärka
272 lärarstudenternas undervisningsskicklighet. Verksamheten med övningsskolor bör
273 permanentas och utökas för att underlätta detta.

274 Att vara lärare är inte enkelt. Det är inte någonting som vem som helst klarar av. En lärare
275 måste bland mycket annat klara av att leda undervisningen för en hel klass och hantera otaliga
276 kontakter med elever och föräldrar. Alla elever har rätt till bra lärare. Huruvida någon är
277 lämpad och klarar av detta är ofta något som upptäcks först under den verksamhetsförlagda
278 utbildningen. Idag är det möjligt att stänga av lärarstuderande från utbildningen som inte är
279 lämpliga för yrket. Det är emellertid svårt och det görs i praktiken sällan. Kraven på
280 utbildningen behöver höjas och möjligheterna att stänga av olämpliga kandidater tydliggöras.

281 Lärare är inte det enda yrket där teori och praktik så tydligt vävs samman. Även andra yrken
282 som läkare och tandläkare har ben i både akademien och praktiken. Det finns lärdomar för att
283 dra från hur sådana yrken fungerar. Synen på undervisning borde till exempel bli mer som
284 synen på medicin. Ingen skulle tycka att det var rimligt att brett erbjuda en medicin som vi
285 inte vet om den fungerar. På liknande sätt bör man vara försiktig med nya

286 undervisningsmetoder innan man vet hur väl de fungerar. De ska bygga på vetenskap och
287 beprövad erfarenhet.

288 Inom medicin är också det en självklarhet att läkare ska kunna bedriva forskning parallellt
289 med sitt arbete. Motsvarande gäller inte inom skolan, trots ett stort behov av att utveckla
290 kunskapen om hur man undervisar effektivt. Fler lärare borde få möjligheten att forska
291 parallellt med sin undervisning. Kopplingen mellan den praktiska forskningen och
292 lärarkåren måste stärkas. De forskningsresultat som tas fram måste spridas till de som har
293 störst nytta av dem. Internationell och svensk forskning på utbildningsområdet måste
294 systematiskt sammanställas och tillgängliggöras för lärare och rektorer.

295 Den praktiska undervisningsforskningen i Sverige behöver utvecklas och stärkas.
296 Forskningen måste knytas närmare lärarutbildningen. Fristående lärarutbildningar bör
297 etableras med målsättning att vara ledande för såväl lärarutbildning som skolforskning, för att
298 driva på utvecklingen ytterligare.

299 **Alla elever har rätt till bra lärare**

300 Läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevens framgång i klassrummet. Svenska elevers
301 skolresultat har under en lång tid befunnit sig i en nedåtgående spiral. Det finns tecken på att
302 trenden är bruten, men vägen är lång till de OECD-länder som ligger i topp. Att svensk skola i
303 början av 2030-talet kommer sakna runt 80 000 lärare är därför en av samhällets stora
304 utmaningar.

305 En del i att motverka lärarbristen är att göra läraryrket mer attraktivt. I Januariavtalet finns nu
306 flera förslag som Centerpartiet har drivit under en längre tid för att skapa bättre
307 förutsättningar för lärarna och stärka yrkets attraktionskraft. Bland annat behandlas frågan om
308 karriärsystem och kompetensutvecklingsgaranti i form av ett professionsprogram och fler
309 karriärtjänster. Vidare kommer det att införas lärarassistenter, vilket är viktigt för att lärare
310 ska kunna fokusera mer på undervisning och mindre på administration och kringysslor.

311 Samtidigt ser vi ett behov av att göra mer. Förutom att fler yrkesgrupper behöver finnas i
312 skolan för att avlasta lärarna och att administration som inte leder till en kunskaphöjning hos
313 eleven ska bort, behöver skolan bättre administrativa system. Digitaliseringen av skolan har
314 än så länge främst fokuserat på själva undervisningen, men de stora vinsterna finns att göra
315 genom att digitalisera administrativa system.

316 Ett exempel är Kramfors där man har ett digitalt system för elevadministration som hanterar
317 allt från frånvaro till orosanmälningar. Genom att på nationell nivå ta fram standarder för
318 skolans digitala arkitektur kan man underlätta för andra huvudmän att införa enkla och billiga
319 digitala administrationssystem. På så sätt kan vi förbättra utväxlingen av information inom
320 skolan, få bättre statistik och minska lärares administrativa börda.

321 Idag kan det också vara svårt att skicka över information om en elev när eleven byter skola på
322 grund av sekretessbestämmelser. Det är viktigt att den nya skolan har kunskap om eleven för
323 att exempelvis kunna sätta in rätt stöd. För att elever ska ges de bästa förutsättningarna när de
324 börjar på en ny skola bör reglerna kring information ändras och överlämningar digitaliseras
325 för att minska administrationen.

326 Lärarlegitimationen är ett sätt att kvalitetssäkra läraryrket så att alla elever får möjlighet till en
327 högkvalitativ och likvärdig utbildning. Alla elever har rätt till en bra lärare. Långsiktigt
328 behöver vi därför, förutom att stärka läraryrkets attraktivitet, arbeta med att få fler att vilja
329 utbilda sig till lärare. Det gör vi bland annat genom att bredda och höja studietakten för
330 kompletterande pedagogiska utbildningar, skapa fler initiativ likt Teach for Sweden och
331 förbättra möjligheten att arbeta och läsa parallellt till lärare som i Dalarna. Samtidigt behöver
332 vi hantera det faktum att allt fler elever de närmaste åren kommer att undervisas av obehöriga
333 lärare.

334 Alla elever har rätt till likvärdig och kvalitativ skola. Det behövs därför åtgärder för att stärka
335 så kallade obehöriga lärare i deras undervisande roll. I Malmö finns vad som kallas
336 undervisande assistenter. Det är obehöriga lärare som undervisar elever och får stöd och hjälp
337 av en handledande behörig lärare. Exempelvis kan den handledande läraren hjälpa till med
338 framtagande av undervisningsmaterial och lektionsplanering. För att skapa goda
339 förutsättningar för lärarens handledning avsätts arbetstid för uppgifterna och läraren ges
340 lönepåslag. Målet är att den obehöriga läraren på sikt ska bli behörig och legitimerad.
341 Modellen behöver därför spridas, men även utvecklas så att vägar till lärarexamen kan
342 utarbetas parallellt med rollen som undervisande assistent.

343 Lärare som får möjlighet att använda material och lektionsplaneringar gjorda av experter kan
344 åstadkomma goda resultat. För att stödja obehöriga lärare som undervisar bör det därför
345 tillhandahållas sådant material. Den regionala stödfunktionen borde därför i samverkan med
346 professionen ta fram förslag på arbetsmaterial som kan användas i undervisningssituationer.

347 För att skapa en mer sammanhållen undervisning och kontinuitet i elevers skolgång bör även
348 obehöriga lärare kunna anställas under en längre period än dagens ett år och då ges rätt att
349 sätta betyg om rektor anser att läraren har nödvändig kompetens. Ytterst är det rektornsom är
350 ansvarig för betygsättningen.

351 ***Ett tydligt och ansvarfullt ledarskap av skolan***

352 En skola att lita på är en skola med ett tydligt och ansvarsfullt ledarskap. Rektorn ska vara en
353 pedagogisk ledare i skolan. Det innebär att rektorn har ansvaret för kvalitetsarbetet i skolan
354 och lärarnas kompetensutveckling och därmed även elevernas resultat. För att klara det här
355 uppdraget måste rektorn ha god insikt i skolans verksamhet. Och för att ha sådan god insikt
356 borde rektorn tidigare ha arbetat som lärare. Idag finns kravet att rektorn ska ha uppnått
357 pedagogisk insikt. Detta krav bör höjas. Samtidigt måste rektorns mandat och inflytande i den
358 egna verksamheten stärkas. Idag har rektorn ett stort ansvar, men som inte matchas av ett lika
359 starkt mandat.

360 Många rektorer upplever svårigheter med att klara av de uppgifter de har ansvar för, inte
361 minst under de första åren i yrket. Idag finns en befattningsutbildning som rektorer ska läsa
362 någon gång under sina första år. Det är en bra utbildning, men den kommer in för sent och
363 måste läsas precis när rektorn har som tuffast i att lära sig sitt nya jobb. Det bör därför införas
364 en rekryteringsutbildning, som potentiella kandidater för att bli rektor läser innan de blir
365 rektorer. Samtidigt kan befattningsutbildningen då utvecklas.

366 Skolchefen är precis som rektorn en viktig ledare i skolan. För att lärare ska kunna göra ett
367 bra jobb i klassrummet krävs rätt stöd uppfifrån. Det behövs en organisation som är byggd för

368 att möjliggöra kompetensutveckling, kollegialt lärande och allmän skolutveckling. Rektor har
369 ansvaret för detta på den enskilda skolan. Skolchefen har ansvaret för den bredare
370 skolorganisationen.

371 Skolchefen bör också ges ett bättre stöd i utförandet av sitt uppdrag. För att skolchefen ska få
372 bättre förutsättningar borde även de erbjudas en befattningsutbildning likt rektorerna.

373

374 **Centerpartiet vill att:**

375 1. kunskapsfokus i läroplanen ökar och att det tydliggörs i skollagen att utbildningens
376 syfte också är att främja flit, ansvarstagande och respektfullt uppträdande bland elever.
377 Undervisningstiden i skolan ska utökas, bland annat genom att se över
378 terminssystemet.

379
380 2. en centralt samordnad granskning av läromedel införs. Läromedel ska granskas utifrån
381 dess kvalitet och i vilken mån de speglar läroplanen.

382
383 3. Skärpa straffen för hot och våld riktat mot rektorer och lärare som agerar inom ramen
384 för sitt nationella uppdrag. Skolans egna regler ska inte heller få inskränka lärarens
385 lagstadgade sanktionsmöjligheter. Skolinspektionens uppföljningar av de skolor som
386 har problem med trygghet och studiero ska förbättras. En översyn av Barn- och
387 elevombudets nuvarande uppdrag genomförs med målet att stärka lärarens roll.
388 Anmälningssystemet till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet ska också
389 ändras så att en anmälan ska hanteras av huvudman först. Skolpersonal ska vid behov
390 kunna kontakta vårdnadshavare till skolelever över 18 år. Sex- och
391 samlevnadsundervisningen ska stärkas.

392
393 4. rätten till antalet timmar i förskolan ökar på sikt för barn med föräldrar i utanförskap.
394 Kommuner bör arbeta med uppsökande verksamhet för att nå ut med kunskap om
395 förskolan till familjer med svårare förutsättningar.

396
397 5. ett nationellt riktmärke om antal barn per utbildad personal införs. Inspektion av
398 förskolor bör granska huvudmannens arbete med att nå riktmärket, och erbjuda stöd i
399 t.ex. arbetet med att behålla och rekrytera förskolelärare.

400
401 6. en regional stödfunktion för skolan införs. Att Skolinspektionerna främst ska
402 inspektera skolans undervisningskvalitet. Inför ett krav på att inspektionerna måste
403 vägledas av och baseras på relevant och kvalitetssäkrad forskning. Brister i
404 undervisningskvalitet ska följas upp med åtgärder. Den regionala stödfunktionen ska
405 erbjuda riktat stöd till skolor med brister. Skolor med större brister ska inte kunna neka
406 detta stöd. Förbättras inte skolor ska de kunna tas över eller läggas ned. Skolor med
407 större brister ska kunna läggas ned eller tas över direkt.

408
409 7. ett system för att mäta elevers kunskapsprogression införs och kvalitetsinformation om
410 skolor utvecklas, samt att en gräns för betyg införs så att det genomsnittliga betyget på

- 411 en skola inte får nämnvärt avvika från det genomsnittliga resultatet på de nationella
412 proven inom ämnet.
413
- 414 8. förslag på hur en regionalisering av ansvaret för gymnasieutbildningen och nivån på
415 skolpengen för gymnasieskolan utreds. Skolpengen ses över i syfte att säkra lika
416 villkor för alla huvudmän. Bland annat behöver transparensen öka, systemet uppvisa
417 en viss tröghet och kommuner ges tydligare nationella riktlinjer för att underlätta deras
418 uträkning av skolpengen.
419
- 420 9. innehållet i lärarutbildningen moderniseras genom att öka utrymmet för
421 ämnesdidaktik, metodik och kognitionsvetenskap. Undervisningsmetoder som lärs ut
422 måste vara baserade på vetenskap. Lärarstudenter behöver fler lärarledda timmar. Den
423 verksamhetsförlagda utbildningen på lärarutbildningen ska utökas, utvecklas och ske
424 tidigare under utbildningen.
425
- 426 10. forskningsanslagen till praktiktäna forskning ökar och att möjligheterna förbättras för
427 yrkesverksamma lärare att på deltid bedriva praktiktäna forskning. Fristående
428 lärarutbildning med målsättningen att vara ledande för såväl lärarutbildning som
429 skolforskning ska etableras.
430
- 431 11. det på nationell nivå tas fram standarder för skolans digitala arkitektur och att
432 sekretessbestämmelserna ändras för att underlätta informationsutbyte när en elev byter
433 skola.
434
- 435 12. modellen med undervisande assistenter utvecklas och sprids till fler kommuner. Den
436 regionala stödfunktionen i samverkan med professionen ska ta fram förslag på
437 arbetsmaterial som kan användas i undervisningssituationer. Det ska därtill bli tillåtet
438 för obehöriga lärare att anställas under en längre period än ett år och att de då kan ges
439 rätt att sätta betyg om rektorn godkänner det.
440
- 441 13. kraven på pedagogisk kunskap för att få bli rektor höjs och rektorns mandat och
442 inflytande i den egna verksamheten ökas. En rekryteringsutbildning för rektorer och
443 en befattningsutbildning för skolchefer införs.
444

Centerkvinnorna reserverar sig till förmån för ändrad lydelse i att-sats 3: Sex- och samlevnadsundervisning ska vara ett obligatoriskt eget ämne med en egen kursplan.

Motivering:

Vi menar att risken för att det blir en splittrad undervisning om det är enbart ett integrerat ämne är större, än om det är ett eget ämne med egen kursplan. Dessutom säkras då enklare både likvärdighet, innehåll och kvalitet över landet.